

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА**

**ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ МНЕМОТЕХНІКИ**

МАГІСТЕРСЬКИЙ ПРОЄКТ
Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»

Кравченко Олена Григорівна
Група ДОМ1-24-1.4з

Науковий керівник:
Людмила Василівна Козак,
доктор педагогічних наук,
професор, професор
кафедри дошкільної освіти

Допущено до захисту
Протокол №18 від 17.11.2025
Завідувач кафедри
Половіна Олена Анатоліївна

Київ – 2025

ЗМІСТ

1. ВСТУП.....	3
1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЛОК.....	6
1.1. Теоретичний аналіз проблеми у психолого-педагогічній та методичній літературі.....	6
2. МЕТОДИЧНИЙ БЛОК.....	13
2.1. Дослідження стану сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку	13
2.2. Обґрунтування методичного інструментарію формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки.....	22
3. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ БЛОК.....	24
3.1. Розробка веб сайту «МнемоМайстерня» для формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки.....	24
4. КОНТРОЛЬНО-ОЦІННИЙ БЛОК.....	26
4.1. Перевірка ефективності методичного інструментарію формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки	26
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасних умовах зростаючої уваги до раннього розвитку дитини особливого значення набуває формування мовленнєвої компетентності. Це сприяє **актуальності нашого дослідження**. Мовлення – провідний засіб комунікації, пізнання та соціалізації, тому його якісний розвиток у дошкільному віці є запорукою успішного навчання в подальшому. Проблеми розвитку мовлення дітей традиційно залишаються в центрі уваги вітчизняної педагогіки. Над їх вивченням працювали такі відомі дослідники минулого століття, як К.Д. Ушинський та М.О. Корф, які підкреслювали важливість рідної мови у розвитку особистості. Сучасна наука також приділяє значну увагу цьому питанню. Зокрема, А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, К.Л. Крутій, Т.О. Піроженко, та інші дослідники акцентують увагу на необхідності використання інноваційних підходів до мовленнєвого розвитку дошкільників, зокрема інтерактивних та мнемотехнічних засобів. О. О. Самсонова, Л. І. Соловйова, Г. А. Чепурний та інші вивчали особливості застосування методів і прийомів мнемотехніки та їх ефективність у розвитку мовленнєвої компетентності дітей молодшого шкільного та дошкільного віку.

Використання мнемотехнічних прийомів у роботі з дітьми старшого дошкільного віку дозволяє активізувати пам'ять, мислення, увагу, уяву, а також сприяє кращому засвоєнню мовного матеріалу, розширенню словникового запасу, розвитку зв'язного мовлення.

Однак, попри наявність значної кількості досліджень, питання ефективного використання мнемотехніки для формування мовленнєвої компетентності дошкільників залишається відкритим та потребує подальшого наукового обґрунтування й практичної апробації. Це визначає актуальність обраної теми магістерського дослідження: **«Формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки»**.

Об'єкт дослідження: формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – методичний інструментарій формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методичного інструментарію формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки.

Відповідно до об'єкта, предмета, мети визначено такі **завдання дослідження:**

1. Дослідити теоретичні й методичні засади формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки.

2. Виявити критерії, показники й схарактеризувати рівні сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку.

3. Обґрунтувати методичний інструментарій формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки та розробити веб сайт «МнемоМайстерня».

4. Експериментально перевірити ефективність методичного інструментарію формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки та розробленого веб сайту «МнемоМайстерня».

Для розв'язання поставлених завдань були використані взаємопов'язані **методи дослідження:**

– *теоретичні:* вивчення, аналіз та узагальнення психологічної, педагогічної, методичної літератури – з метою дослідження теоретичних аспектів проблеми; синтез, систематизація й узагальнення – з метою визначення змісту ключових понять дослідження; порівняння та узагальнення теоретичних й емпіричних даних – з метою актуалізації досліджуваної проблеми;

– *емпіричні*: цілеспрямоване спостереження, бесіда, аналіз діагностичних методик – з метою визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку; педагогічний експеримент – з метою перевірки ефективності методичного інструментарію формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки та розробленого веб сайту «МнемоМайстерня».

Тип проєкту: практико-орієнтований.

Цільова аудиторія: діти старшого дошкільного віку.

Терміни реалізації: січень 2025 - вересень 2025 року.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання результатів дослідження формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки у практичній роботі педагогів, які працюють з дошкільниками старших груп у ЗДО. Запропонований методичний інструментарій формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки та розроблений веб сайт «МнемоМайстерня» стануть корисними для роботи педагогів ЗДО.

Апробація результатів дослідження. Основні положення магістерського дослідження були презентовані на Всеукраїнському форумі «Дошкільна освіта в контексті сталого розвитку: інвестиція в майбутнє» (м. Полтава, січень 2025 року), І Всеукраїнській студентській конференції «Наукові інсайти майбутніх педагогів: від пошуку до втілення», а також відображені у статті, поданій до наукового фахового видання "Інноватика у вихованні".

База дослідження: науково-дослідна робота проводилась на базі Войнихівського ЗДО «Струмочок» Лубенської міської ради Лубенського району Полтавської області. У дослідженні взяли участь 15 дітей віком 5-6 років.

Обсяг і структура роботи обумовлені метою та завданнями дослідження, а також логікою розташування в ній матеріалу. Магістерський

проект складається із вступу, чотирьох блоків, висновків, списку використаних джерел та сайту.

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЛОК

1.1. Теоретичний аналіз проблеми у психолого-педагогічній та методичній літературі

Розвиток мовленнєвої компетентності відіграє значущу роль в аспектах формування особистості, адже це забезпечує успішну соціалізацію, ефективну комунікацію та успішну навчальну діяльність. У сучасній психолого-педагогічній та методичній літературі це питання розглядається крізь призму різних підходів. Значна увага приділяється специфіці навчання мовленню в умовах сучасної освіти, застосовуючи новітні методи розвитку мовленнєвої компетентності, такі як мнемотехніка.

Наукові засади розвитку мовлення закладені в працях відомих педагогів, методистів та дослідників минулого століття – К.Д. Ушинський, М.О. Корфа, а також багатьох сучасних науковців, на чії напрацювання ми і будемо спиратись – А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, К.Л. Крутій, Т.О. Піроженко, Л.С. Виготський та інші.

А.М. Богуш та Н.В. Гавриш у праці «Дошкільна лінгводидактика» наводять ряд дефініцій пов'язаних з мовленнєвою діяльністю:

Мовленнєва дія – процес, що обслуговує мовленнєву діяльність (або якусь іншу), є безпосереднім її чинником, містить мету, підпорядковану меті мовленнєвої діяльності. Мовленнєва дія здійснює як підготовку мовленнєвого висловлювання, так і його реалізацію.

Мовленнєва операція – це спосіб виконання (здійснення) мовленнєвої дії, який залежить від досягнення конкретної мети. Мовленнєва операція порівнюється з умовами, в яких проходить мовленнєва діяльність.

Мовна компетенція – це засвоєння та усвідомлення мовних норм, що історично склались у фонетиці, лексиці, граматиці, орфоєпії, семантиці, стилістиці та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності у процесі використання певної мови.

Мовленнєва компетенція – це вміння адекватно й правильно використовувати мову на практиці (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), послуговуватися при цьому як мовними, так і позамовними (міміка, жести, рухи) та інтонаційними засобами виразності мовлення [2, 70].

У Базовому компоненті дошкільної освіти (Державному стандарті дошкільної освіти) [1] мовленнєва компетентність визначається як «здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість».

Н. В. Гавриш глибоко досліджує питання розвитку дитини і вважає, що мовленнєва компетентність «забезпечує вміння дитини підтримувати мовленнєву взаємодію з іншими, вибудовувати логіку висловлювань, забезпечувати мовленнєве взаєморозуміння з дорослими та однолітками, формувати комунікативні здібності, мовленнєве самовираження, розвивати соціальне мовлення (вміння презентувати себе оточуючим, виражати особисту позицію по відношенню до інших тощо)» [7, с.27].

К. Л. Крутій в своїй праці «Формування граматичної правильності мовлення дошкільників у контексті комунікативного розвитку: термінологічне поле», розглянувши аспекти поетапного набуття низки мовленнєвих навичок, навела таку дефініцію поняття: «*Мовленнєвий розвиток дитини дошкільного віку* – це процес набуття оптимального щодо віку кола лінгвістичних уявлень, мовленнєвих умінь і навичок, результатом якого є мовлення, сформованість мовленнєвої активності, самостійність у наслідуванні мови» [11;32].

Під терміном «коло лінгвістичних уявлень» розуміються основні аспекти розвитку мовлення в дошкільників:

- Фонетичний розвиток
- Збагачення словникового запасу

- Формування граматичної будови мовлення
- Розвиток зв'язного мовлення
- Комунікативна компетентність.

Кожен з цих аспектів відіграє важливу роль, а в синтезі ці поняття показують нам успішний результат: логічне, чітке, правильне та багате мовлення дитини як діалогічного, так і монологічного характеру. Таким чином, розвиток мовлення дошкільників – цілісний процес, що вимагає комплексного підходу та активної участі дорослих. Психолого-педагогічні дослідження доводять, що найефективнішим методом розвитку мовлення є застосування інтерактивних підходів, ігрових технологій, створення ситуацій живого спілкування. Всі ці ознаки характеризують мнемотехніки.

Мнемоніка (мнемотехніка) – сукупність правил і прийомів, які ґрунтуються на утворенні асоціацій, що полегшують запам'ятовування великої кількості фактів, відомостей і т. ін.

Мнемотехніка (від грецьк. «mnemonikon» - мистецтво запам'ятовування) – система особливих способів, що полегшують запам'ятовування й збільшують обсяг пам'яті. Мнемотехніка базується на використанні природних когнітивних можливостей людського мозку. Спочатку ця техніка застосовувалася лише для запам'ятовування чисел, а згодом стала інструментом для вивчення великих за обсягом текстів.

Мнемотехніка відома з давніх часів і існує вже мінімум дві тисячі років. Вважається, що термін «мнемоніка», імовірно, ввів Піфагор Самоський в VI столітті до н.е. в честь давньогрецької богині пам'яті Мнемозіни, як позначення сукупності методів, спрямованих на покращення процесу запам'ятовування інформації. Перші письмові згадки про мнемотехнічні прийоми містяться у працях античних мислителів, зокрема Цицерона. Особливий внесок у розвиток мнемотехніки зробив філософ і вчений епохи Відродження Джордано Бруно. Мнемотехнікою цікавився Аристотель, передаючи знання своєму учневі Олександрові Македонському. Існує

припущення, що феноменальна пам'ять Юлія Цезаря та Наполеона Бонапарта ґрунтувалася на мнемотехнічних прийомах [19;151].

К.Л. Крутій у своїх працях неодноразово наголошувала: «...у дошкільному віці домінує наочно-образна пам'ять, запам'ятовування у дітей відбувається мимовільно, причому найкраще засвоюється інформація, що має зв'язок із їхнім життєвим досвідом. Події, предмети, факти та явища, які діти можуть співвіднести з власними знаннями та уявленнями, запам'ятовуються значно легше. Тому під час подання нового матеріалу доцільно спиратися на вже знайомі їм поняття» [11;33].

Г. А. Чепурний, автор проєкту «Освітня мнемотехніка», вважає, що: «Мнемотехніка не тільки дозволяє запам'ятовувати великі обсяги інформації, але у молодшому шкільному віці забезпечує поступальний розвивальний вплив на формування особистості дитини. В її основі – процес створення асоціацій між об'єктами, які сприймаються. Враховуючи особливості сприймання, обробки та відтворення інформації, автором запропоновано різноманітні методи та прийоми мнемотехніки, що дозволяє здійснювати індивідуальний підхід до розвитку мнемічних процесів» [21;8].

Бобровська Х.В., Самсонова О.О., Чорна Г.В. вважають, що «Мнемотехніку можна розглядати як систему методів і прийомів, які забезпечують успішне запам'ятовування, зберігання і відтворення інформації чи знань про об'єкти навколишнього світу, розвиток асоціативного мислення, побудови логічних ланцюжків. Під час використання методів та прийомів мнемотехніки для розвитку зв'язного мовлення з дітьми дошкільного віку, ефективно вирішується ряд завдань: 1) розвиток зв'язного і діалогічного мовлення; 2) розвиток у дітей вміння за допомогою графічної аналогії, а також за допомогою замісників розуміти і переказувати знайомі казки, заучувати вірші за допомогою мнемотаблиці чи колажу; 3) вивчення правильної звуковимови, знайомство з літерами; 4) розвиток у дітей розумової активності, спостережливості, вміння порівнювати та виокремлювати суттєві ознаки; 5)

розвиток психічних процесів: мислення, уваги, уяви, різноманітних видів пам'яті» [3;28].

Дослідження в галузі когнітивної психології свідчать, що зорове сприйняття є одним з найефективніших способів обробки інформації. Людський мозок здатний набагато швидше обробляти інформацію представлену візуальними образами, ніж текстовими конструкціями, це пояснюється особливостями нейронної організації кори головного мозку. Таким чином застосування мнемотехнічних прийомів, які ґрунтуються на створенні яскравих асоціативних образів, вважається ефективним методом запам'ятовування та відтворення інформації. К. Д. Ушинський зазначав: «Навчіть дитину п'яти незнайомих слів – і вона довго й марно буде намагатися їх запам'ятати. Але пов'яжіть двадцять таких слів із картинками – і вона засвоїть їх миттєво». Цей інсайт підкреслює важливість використання асоціативних методів, таких як мнемотехніка.

«Загальний принцип мнемотехніки як методології запам'ятовування полягає в тому, щоб перетворити складну для запам'ятовування інформацію в візуальні образи-асоціації. Формування асоціативних зв'язків між новою лексикою та раніше засвоєними мовними елементами сприяє переходу лексичних одиниць з короткочасної пам'яті в довготривалу. При згадуванні одного з образів, спрацьовує асоціативний ланцюжок і мозок відновлює всю закодовану в мнемотехніці інформацію. Таким чином, застосування мнемонічних прийомів дає педагогам, логопедам можливість інтегрувати нову інформацію з тією, яка вже зберігається в довготривалій пам'яті дітей», - зазначає Г.О. Барановська в своєму дослідженні «Розвиток мовлення дітей молодшого дошкільного віку засобами мнемотехніки» [2;47].

Елемент гри, яким інтегрується мнемотехніка, відповідає віковим особливостям дошкільнят, адже ігрова діяльність – провідна діяльність для дітей дошкільного віку.

Звертаючись до напрацювань Г. О. Барановської, можемо окреслити шість основних напрямків мнемотехніки:

- 1) Народна мнемотехніка як індивідуальна система запам'ятовування, яку кожна людина адаптує під себе та власні потреби;
 - 2) Класична мнемотехніка (образне кодування, яке винайшов Цицерон, датується 86 роком до н.е.);
 - 3) Педагогічна мнемотехніка (у XVI столітті П'єр Рамус почав досліджувати та впроваджувати концепції мнемотехніки запропоновані Квінтіліаном, який розробляв методи запам'ятовування для людей із труднощами у візуальному сприйнятті.);
 - 4) Циркова мнемотехніка, адаптована до циркових виступів та демонстрацій;
 - 5) Спортивна мнемотехніка (кінець XX століття, коли з'явилася тенденція проведення змагань із мистецтва запам'ятовування. Починаючи з 1997 року, в Кембриджі регулярно організовуються турніри, присвячені цьому виду інтелектуальної діяльності.);
 - 6) Сучасна мнемотехніка об'єднує новітні методи й підходи процесів запам'ятовування. Серед них – система Джордано та інші технології, що враховують останні наукові досягнення в галузі когнітивних досліджень.
- [2;52]

Структурно мнемотехніка буває:

- 1) Мнемоквадратом (схематичний малюнок, за допомогою якого проводиться робота над словом; дається слово та його символічне позначення, яке й є певним шифром);
- 2) Мнемодоріжкою (таблиця з чотирьох чи більше горизонтальних клітинок, в яких заховане речення);
- 3) Мнемотаблицею (велика схема, де заховано більше слів, речень, цифр та іншої інформації).

Для повнішого розуміння сучасних методологічних прийомів з використання мнемотехніки, хочеться звернутися до напрацювань Г. О. Барановської, яка взяла до уваги закордонний досвід Б. Росса, М. Гріберсека, Л. Линаска та інших, та навела короткий опис кожної з технік:

- 1) метод «Bildkarten» – картки з малюнками, які використовують для формування асоціативних зв'язків між словами та образами. Дітям пропонують запам'ятати слово та відповідний образ, а потім розташувати картки в правильному порядку чи розібрати по тематичним категоріям;
- 2) прийом «Storytelling mit Bildern» – розповідання історій із використанням зображень. Діти отримують серію картинок, а педагог пропонує дитині створити розповідь відповідно до ілюстрацій;
- 3) метод «Symbolkarten» – символічні картки, які допомагають дітям кодувати інформацію. Наприклад: щоб запам'ятати місяці використовуються картки із символами (сонце – червень, хмара – листопад тощо).
- 4) прийом «Reim und Rhythmus»: використання римованих текстів, пісень і віршів для засвоєння мовного матеріалу;
- 5) технологія «Spielend Lernen» - навчання через гру, передбачається інтеграція мнемотехнічних прийомів у ігрові заняття. За допомогою мнемотаблиці діти засвоюють послідовність подій. Наприклад, мнемотаблиця для запам'ятовування етапів росту рослини: насіння – паросток – листя – квітка.
- 6) Гра «Підбери пару»: Дітям пропонують асоціювати зображення з відповідними словами або діями.
- 7) Гра «Що змінилося?»: Дітям показують серію картинок, а потім одну прибирають. Їм потрібно згадати, яка картинка зникла.
- 8) Ланцюжок асоціацій: Діти створюють ланцюжок із карток, де кожна картка асоціюється з попередньою (наприклад, «яблуко» – «сік» – «стакан»)[2;61-63].

Отже, розвиток мовленнєвої компетентності – важливий чинник для гармонійного розвитку людини, тому це питання досліджує багато науковців, психологів, педагогів. Сучасна методична література розглядає це питання крізь призму різних підходів, акцентуючи увагу на особливостях всебічного

розвитку дошкільника в умовах новітньої освітньої програми, яка передбачає застосування різноманітних ігрових технологій в процесі навчання, серед яких – мнемотехніка. Дослідження особливостей мнемотехніки як методу розвитку мовленнєвої компетентності є актуальним і перспективним напрямом сучасної педагогіки.

2. МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

2.1. Дослідження стану сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку (критерії, показники, рівні)

Процес оволодіння дитиною мовленням підпорядковується певним закономірностям. Нас цікавить особливості формування мовленнєвої компетентності в дітей старшого дошкільного віку, яка характеризується високим рівнем сформованості.

А.М. Богуш та Н.В. Гавриш в своєму підручнику «Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови» описують особливості навчання старших дошкільників: «Шести-семирічні дошкільники починають усвідомлено контролювати власне мовлення, легко помічають мовленнєві неточності, помилки як у власних висловлюваннях, так і в мовленні оточуючих. Водночас простежується змішування фонем або неточність у їх відтворенні, що найчастіше пов'язано з особливостями будови мовленнєвого апарату. Словник дітей старшого дошкільного віку розширюється занадто швидко. Діти рівномірно використовують у мовленні всі частини мови, складні слова, слова з абстрактним значенням, доречно застосовують прислів'я, приказки, образні вирази, фразеологізми. Проте у засвоєнні словника дітьми шести років ще спостерігаються семантичні помилки, неправильне розуміння окремих абстрактних, часових і просторових понять, слів з переносним значенням, прислівників». [4;256].

Звернувшись до Державного стандарту дошкільної освіти (БКДО, 2021), який визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів освіти дитини дошкільного віку, наведемо деякі показники, якими має володіти

дошкільник відповідно до освітнього напрямку «Мовлення дитини» у контексті нашого дослідження.

Емоційно-ціннісне ставлення: дитина виявляє інтерес до мовленнєвої діяльності, зокрема виявляє бажання до запам'ятовування та відтворення віршів, текстів, казок, скоромовок тощо; емоційно реагує на зміст мовленнєвого матеріалу, проявляє радість чи сум, здивування чи співпереживання; виявляє позитивне ставлення до процесу пізнання нового через образні мнемотехнічні елементи; проявляє ініціативність в діалозі, ставить запитання, відповідає на запитання; дотримується мовленнєвого етикету, проявляє повагу, не перебиває чиєсь мовлення.

Сформованість знань: дитина знає назви предметів, явищ, дій, ознак, користується лексикою з різних тематичних груп; володіє мовними нормами, узгоджує слова в словосполученнях, логічно будує речення; розуміє структуру тексту: послідовність подій, логічні зв'язки, змістові частини; володіє уявленнями про види мовленнєвої діяльності, знає що таке опис, розповідь, переказ, пояснення; вживає всі частини мови, граматичні категорії, різні за складністю типи речень; володіє елементарними навичками корекції та самокорекції мовлення;

Навички: дитина має ефективно спілкуватися рідною мовою, говорить свідомо, виразно, правильно, чітко промовляє звуки і слова, відповідно до орфоепічних норм, регулює дихання і темп у процесі мовлення; володіє силою, висотою, тембром голосу, володіє вербальними і невербальними засобами виразності. Виявляє навички звукового аналізу простих слів. Складає різні види розповідей: описові, сюжетні, творчі (розповіді-повідомлення, роздуми, пояснення, етюди), переказує художні тексти, складає за планом вихователя і самостійно казки і різні види творчих розповідей: розповідає про події із власного життя, за змістом картини, художніх творів, на запропоновану тему, за ігровою та уявлюваною ситуаціями, за результатами спостережень та власної діяльності, самостійно розповідає знайомі казки, переказує зміст художніх творів, користується пояснювальним мовленням (пояснити хід

наступної гри, майбутній сюжет малюнка, аплікації, виробу); планує, пояснює і регулює свої дії; імпровізує, розмірковує про предмети, явища, події, друзів, робить елементарні узагальнення, висновки: висловлює зв'язні самотійні оцінні судження стосовно різних явищ, подій, поведінки людей, героїв художніх творів. Виявляє здатність до словесної творчості у різних видах мовленнєвої діяльності [1;18].

Мнемотехніка у взаємодії з дітьми дошкільного віку сприяє:

- Швидкій автоматизації звуків у спонтанному мовленні;
- Розвитку правильності мовлення;
- Успішному засвоєнню дітьми великої кількості мовної інформації;
- Активізації психічних функцій: уваги, сприймання, пам'яті та мислення.

Таблиця реалізації вимог до мовленнєвої компетентності у межах освітнього напрямку «Мовлення дитини», відповідно до БКДО (2021).

	Емоційно-ціннісне ставлення	Сформованість знань	Навички
Вимоги БКДО	-інтерес до мовленнєвої діяльності; -емоційне реагування на зміст; -позитивне ставлення до процесу пізнання; - ініціативність в діалозі; -дотримання мовленнєвого етикету.	-знання лексики різних тематичних груп; -розуміння структури тексту; -ознайомлення з видами мовлення; -вживання різних частин мови; -елементарна самокорекція мовлення;	-ефективне спілкування, чітке мовлення; -орфоепічна правильність; -уміння міркувати; -здатність до словесної творчості;

Вплив мнемотехніки	Мнемотехніка викликає позитивні емоції, створює цікавість і заохочує до запам'ятовування; Візуальна яскравість мнемозасобів емоційно занурює в сюжет, викликає емоції; Мнемотехнічні прийоми спонукають дітей обговорювати побачене, брати участь у діалозі, тим самим формуючи ініціативність і повагу до співрозмовника.	Активізація словникового запасу, узгодження слів; Мнемотехнічні засоби подають інформацію в структурованому вигляді, що допомагає дітям усвідомити логічну послідовність подій; Візуальна опора допомагає дитині контролювати власне мовлення.	Візуальний образ поєднується з певним словом, що стимулює активне проговорювання; Мнемотехніка сприяє покроковому складанню розповідей; Через мнемотехнічні вправи дитина набуває досвіду словесної творчості — придумує власні казки, змінює сюжет, імпровізує.
--------------------	--	--	--

Отже, мнемотехніка є ефективним інструментом формування мовленнєвої компетентності. Вона сприяє успішному засвоєнню освітніх компетентностей, визначених у БКДО. Завдяки мнемотехніці мовленнєве навчання стає цікавішим, доступнішим і результативнішим.

Для визначення ефективності методу мнемотехніки як засобу формування мовленнєвої компетентності в дітей старшого дошкільного віку (15 дітей старшої групи «Капітошка») ми підібрали діагностичні методики розвитку мовлення з посібника Т. В. Яценко «Діагностика психічного розвитку дітей дошкільного віку»: «Назви слова», «Розкажи за картинкою».

Ці методики допоможуть виявити рівень сформованості мовленнєвої компетентності до застосування мнемозасобів та після їх використання.

Для визначення активного словника дитини, які зберігаються в активній пам'яті дитини, тобто тих слів, які вона усвідомлено використовує у власному мовленні, а також виявлення рівня сформованості семантичних зв'язків між

лексичними одиницями в різних тематичних групах ми використали діагностичну методику «Назви слова».

Завдання методики:

- Оцінити словниковий запас дитини;
- Визначити вміння класифікувати слова за категоріями;
- Виявити швидкість мовленнєвого реагування;
- Аналіз асоціативного мислення;

Процедура проведення діагностики:

- 1) Вихователь озвучує назву певної тематичної групи або говорить одне слово з цієї групи;
- 2) За 20 секунд дитина називає якомога більше слів, що належать до цієї групи;
- 3) Кожній із 8 тематичних груп присвячується по 20 секунд, загальна тривалість діагностування — 160 секунд.

Тематичні групи:

- Тварини (напр., кіт, собака, слон...).
- Рослини (напр., дерево, квітка, морква...).
- Кольори предметів (напр., червоний, синій...).
- Форми предметів (напр., круглий, квадратний...).
- Ознаки предметів, окрім форми і кольору (напр., великий, твердий...).
- Дії людини (напр., бігати, їсти...).
- Способи виконання дій (напр., повільно, швидко, обережно...).
- Якості дій (напр., старанно, неакуратно...).

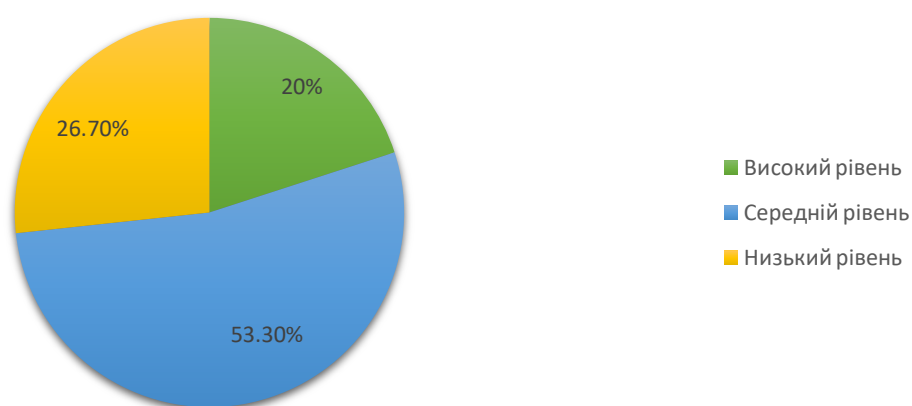
Ця методика дає змогу виявити слабкі сторони у розвитку словника дитини, що сприяє розробці індивідуальних мовленнєвих маршрутів навчання у впровадженні мнемотехніки.

Таблиця результатів діагностики:

№ дитини	Кількість названих слів	Оцінка (бали)	Рівень розвитку
1	40	10	Високий

2	37	9	Високий
3	35	8	Високий
4	33	7	Середній
5	32	6	Середній
6	31	6	Середній
7	30	6	Середній
8	28	5	Середній
9	26	4	Середній
10	25	4	Середній
11	25	4	Середній
12	23	3	Низький
13	23	3	Низький
14	22	3	Низький
15	18	1	Низький

Діаграма результатів розвитку мовленнєвої компетентності за діагностувальним методом "Назви слова"

Отже, діагностика мовлення проводилася серед 15 дітей старшого дошкільного віку з метою визначення рівня сформованості словникового запасу, збереженого в активній пам'яті. Завдання передбачало називання слів за тематичними групами протягом обмеженого часу. Результати діагностики свідчать про те, що більшість дітей (понад 50%) мають середній рівень

мовленнєвого розвитку. Водночас майже третина дітей (26,7%) продемонстрували високий рівень, що є позитивною динамікою. Проте 4 дитини (26,7%) мають низький рівень мовленнєвої компетентності, що вимагає уваги з боку педагогів, а також подальшої індивідуальної роботи з розвитку словника та мовленнєвого мислення.

«Розкажи за картинкою» - метод дослідження активного словникового запасу дитини, який допоможе оцінити обсяг і якість активного словника дитини, володіння частинами мови, граматичну правильність мовлення, а також здатність будувати розгорнуті висловлювання.

Процедура проведення діагностики:

- 1) Показ дитині серії сюжетних картинок, які показують повсякденні ситуації;
- 2) Дитина розглядає картинку 2 хвилини;
- 3) Розповідь дитини про побачене (2 хвилини);
- 4) Заповнення таблиці спостережень (частоту вживання дитиною частин мови, граматичних категорій, складних конструкцій).

Результати діагностичної методики «Розкажи за схемою» (1 – наявно в мовленні дитини; 0 – відсутнє в мовленні дитини)

№	Імен-ники	Діс-слова	Прикм-ники	Порів-прик-м.	Прикмет. в найв.ступені	Прий-менник-и	Займен-ники	Спол-учник-и	Прислів-ники	Складні речення	Бал	Рівень
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	Високий
2	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	9	Високий
3	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	8	Високий
4	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	8	Високий
5	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	8	Високий
6	1	1	1	0	0	1	0	1	1	0	6	Середній
7	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	6	Середній
8	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	6	Середній
9	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0	6	Середній
10	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	5	Середній
11	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	5	Середній

12	1	1	1	0	0	0	1	1	0	0	5	Середній
13	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	3	Низький
14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	3	Низький
15	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	3	Низький

Найчастіше вживаними були іменники, дієслова та прикметники; найрідше використовувалися прикметники у найвищому ступені, порівняльні прикметники та складні речення — ці форми свідчать про вищий рівень мовленнєвого розвитку і виявилися доступними лише для частини дітей. У дітей із середнім і нижчим рівнем спостерігається тенденція до спрощення мовлення та обмежений словниковий запас.

За результатами діагностичної методики «Розкажи за схемою» було визначено, що більшість дітей мають середній рівень мовленнєвої компетентності.

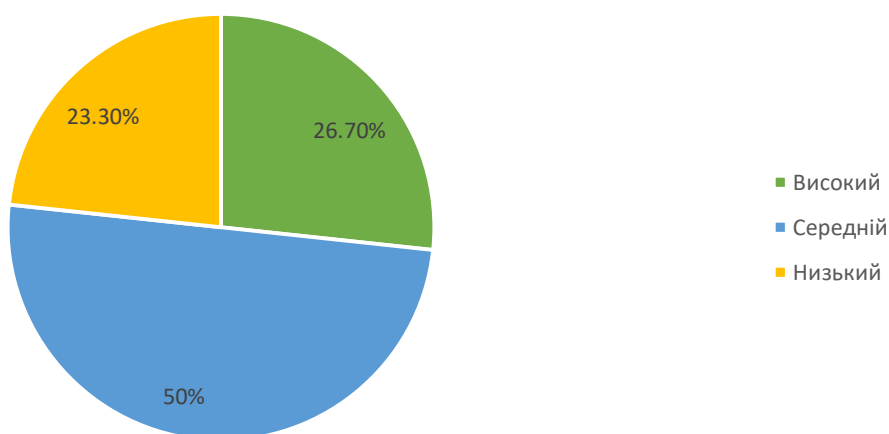
Проаналізувавши вищенаведені результати діагностування дітей старшого дошкільного віку ми можемо дати загальну оцінку сформованості мовленнєвої компетентності зважаючи на вимоги Базового компоненту дошкільної освіти, та продемонструвати результати в трьох рівнях.

	Емоційно-ціннісне ставлення (результат спостереження за	Сформованість знань	Навички
--	---	---------------------	---------

	<i>дітьми в процесі діагностування)</i>		
Високий рівень	Діти виявляють високий інтерес до мовленнєвої діяльності, охоче ініціюють діалог, емоційно відгукуються на зміст мовного матеріалу, позитивно відгукуються про вправу та просять дати подібні завдання ще.	Словниковий запас є багатим і різноманітним, охоплює лексику з різних тематичних груп; діти вільно користуються граматичними структурами, вживають прикметники у порівняльному і найвищому ступенях, будують складні речення; демонструють розуміння структури тексту, логіки подій.	Мовлення — чітке, виразне, орфоепічно правильне, регулюється за темпом, диханням і емоційною виразністю. У межах методики «Розкажи за схемою» діти давали розгорнуті й логічно завершені відповіді.
Середній рівень	Діти виявляють загальний інтерес до мовленнєвої діяльності, однак не завжди ініціативні в діалозі, емоційна реакція середньо виражена, їм подобається вправа, але реагують нейтрально.	Словниковий запас сформований на рівні основних тематичних груп, однак обмежений вживанням образної лексики чи складних граматичних конструкцій. Помітні поодинокі граматичні помилки, структура тексту розуміється, але діти часто потребують опори в вигляді запитання чи підказки вихователя.	Мовлення зрозуміле, однак спостерігається тенденція до спрощення висловлювань: використання коротких речень, переважно простих синтаксичних конструкцій. Під час творчих розповідей діти прагнуть отримати допомогу дорослого. Рідко в мовленні трапляються складні конструкції.
Низький рівень	Діти не зацікавлені під час виконання вправи, не виявляють ініціативи, пасивні в	Словниковий запас обмежений, частини мови використовуються	Мовлення — нечітке, орфоепічно не правильне.

	діалозі, відволікаються на зовнішні ознаки, негативно відгукуються про такий формат роботи.	одноманітно: переважно іменники і прості дієслова; граматично складні форми — майже відсутні. Побудова речень є утрудненою, трапляються часті граматичні помилки; структура тексту не сприймається.	Відповіді непослідовні. Мовленнєва творчість — не сформована.
--	---	---	---

Загальний розподіл рівнів мовленнєвої компетентності

Діаграма ілюструє загальний розподіл рівнів сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку за результатами обох вправ. Виявлено, що половина дітей має середній рівень, що є поштовхом для розвитку застосовуючи сучасні методи, як мнемотехніка.

2.2. Обґрунтування методичного інструментарію формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки

Мовленнєва компетентність є провідною серед показників готовності дитини до шкільного навчання. Саме тому в старшому дошкільному віці важливим завданням педагога стає створення сприятливих умов для розвитку словникового запасу, зв'язного мовлення, граматично правильних висловлювань та комунікативних умінь. Використання мнемотехніки як

дидактичного інструменту дозволяє зробити процес навчання більш ефективним, наочним та доступним для дітей.

Для впровадження мнемозасобів в освітній процес потрібно визначити основні напрями їх застосування:

- 1) Розвиток словникового запасу за допомогою використання мнемотаблиць, схем-опор для запам'ятовування нових понять;
- 2) Формування зв'язного мовлення за допомогою мнемоланцюгів. Дитина дивиться на серію картинок, символів та складає правильне речення;
- 3) Удосконалення граматичного ладу мовлення за допомогою мнемосхем. Дорослий координує дитину та допомагає правильно узгоджувати слова у реченні дивлячись на опорну картинку;
- 4) Розвиток пам'яті та уваги. Відтворюючи послідовність подій з мнемотаблиць, дитина запам'ятовує та відтворює інформацію.
- 5) Розвиток комунікативних умінь та емоційне зближення. Під час заняття з застосуванням яскравих картинок дитина відкривається та починає активніше вступати в комунікацію.

Спираючись на ці напрямки використання мнемозасобів можна визначити інструментарій, який має бути включений до сайту «МнемоМайстерня». Від матеріалів, якими наповнено сайт, залежить його корисність, тому вони мають бути яскравими та включати різні тематичні групи, а також ця онлайн-платформа має представляти завдання для індивідуальної та групової форми роботи з дітьми.

1) Індивідуальні заняття.

На сайті представлено інструменти для організації роботи з кожною дитиною з урахуванням її мовленнєвих потреб і можливостей. До них належать:

- вправи з відтворення віршів за допомогою мнемотаблиць;
- складання описових розповідей на основі зображень;
- опрацювання лексичних тем через символи, асоціативні схеми та візуальні підказки.

2) Групові заняття.

У колективній діяльності дітей акцент робиться на розвитку комунікативних умінь та формуванні зв'язного мовлення. Для цього використовуються такі методичні прийоми:

- спільне складання казок за запропонованими мнемосхемами;
- мовленнєві ігри («Відгадай слово за символом», «Продовжи історію»);
- командні вправи з відновлення змісту оповідань за серією мнемокарток;
- колективне відгадування загадок за допомогою мнемотаблиць.

3) Інтерактивні інструменти.

Відеоматеріали сайту забезпечують сучасний підхід до організації освітнього процесу.

Таким чином, методичний інструментарій поєднує традиційні прийоми мнемотехніки (схеми, символи, картки) та цифрові ресурси сайту «МнемоМайстерня» такі як відеоматеріали та ігри, що дає змогу зробити освітній процес більш різноманітним і результативним.

3. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ БЛОК

3.1. Розробка веб сайту «МнемоМайстерня» для формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки

З метою проведення формувального експерименту нами розроблений вебсайт «МнемоМайстерня», з яким можна познайомитися за таким посиланням <https://surl.li/ewewfs>.

Сайт «МнемоМайстерня» – це освітньо-інформаційна платформа, створена для ознайомлення педагогів, батьків та студентів із сучасними засобами мнемотехніки та їх практичним використанням у роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. Основна мета сайту – популяризація та впровадження мнемотехнічних прийомів у освітній процес, розвиток мовленнєвої компетентності дітей, підвищення їхньої здатності до запам'ятовування та відтворення інформації в ігровій та доступній формі.

Ця платформа буде корисною для педагогів дошкільних закладі та педагогів початкової школи для підвищення ефективності та урізноманітнення навчально-виховного процесу, для батьків, які організовують цікаві ігри та заняття з дітьми вдома, для студентів педагогічних спеціальностей як додатковий ресурс для навчання та практики та для дітей як безпосередніх користувачів матеріалами.

Структура сайту продумана таким чином, щоб поєднувати теоретичний матеріал, методичні рекомендації та практичні ресурси, які можуть бути безпосередньо використані в освітньому процесі.

На головній сторінці подано основну інформацію про сутність і значення мнемотехніки. Розділи включають:

- визначення мнемотехніки;
- переваги використання мнемотехнічних прийомів у роботі з дітьми;
- історію виникнення та розвитку технології;
- характеристику цільових груп, яким підходять методи мнемотехніки;
- класифікацію основних видів мнемотехніки.

Розділ «Матеріали» містить систематизовані практичні засоби, що можуть бути використані педагогами й батьками у роботі з дітьми:

- мнемокартки на позначення прийменників, дій та цифр;
- мнемоланцюги як опорні схеми для складання речень та історій;
- мнемотаблиці з віршами для дітей різного віку;
- мнемотаблиці до загадок на такі тематичні групи: овочі, фрукти, ягоди, посуд, меблі, іграшки, частини тіла, тварини, комахи, птахи та ін.;
- мнемотаблиці до казок “Колобок”, “Червона шапочка”, “Ріпка”, “Котик та півник” та ін.;
- ігри із застосуванням мнемотехніки.

Розділ «Відеоматеріали» включає два напрями:

- відео для педагогів і батьків, що пояснюють сутність мнемотехніки та способи її впровадження;

- відео для роботи з дітьми, які містять інтерактивні вправи та приклади використання мнемотехнічних прийомів у навчально-ігровій діяльності.

Розділ «Поради» містить методичні рекомендації щодо організації занять із використанням мнемотехніки, покрокова інструкція для педагогів та батьків.

Сайт було впроваджено в роботу закладу дошкільної освіти в період з січня 2025 до вересня 2025 року. Платформу представлено батькам вихованців та педагогічним працівникам, які використовували матеріали під час освітніх взаємодій: «Мовлення дитини», «Художня література», а також під час індивідуальної роботи. Мнемотаблиці демонструвалися на екрані з використанням мультимедійної дошки, а також у друкованому вигляді під час індивідуальної та групової роботи. Діти відновлювали зміст зображеного за візуальною послідовністю символів і, таким чином, тренували граматичну узгодженість мовлення.

Отже, сайт «Мнемомайстерня» є освітньо-інформаційною платформою, спрямованою на популяризацію та практичне використання методів мнемотехніки у роботі з дітьми дошкільного віку. Платформа буде корисною для педагогів, батьків, студентів та самих дітей.

4. КОНТРОЛЬНО-ОЦІННИЙ БЛОК

4.1. Перевірка ефективності методичного інструментарію формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки

З метою перевірки ефективності запропонованого методичного інструментарію на формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки було проведено контрольно-оцінний етап експериментального дослідження. Експериментальна робота здійснювалась на базі старшої групи «Капітошка» Войничівського закладу дошкільної освіти «Струмочок», у якій брали участь 15 дітей віком від 5 до 6 років. Для визначення рівня сформованості мовленнєвої компетентності було

застосовано ті ж самі діагностичні методики розвитку мовлення, що і на початку дослідження, запропоновані Т.Яценко у посібнику «Діагностика психічного розвитку дітей дошкільного віку», а саме методика «Назви слова» та «Розкажи за картинкою». Зазначені методики дали змогу комплексно оцінити рівень розвитку основних компонентів мовленнєвої компетентності – словникового запасу, граматичної правильності, послідовності в висловлюванні.

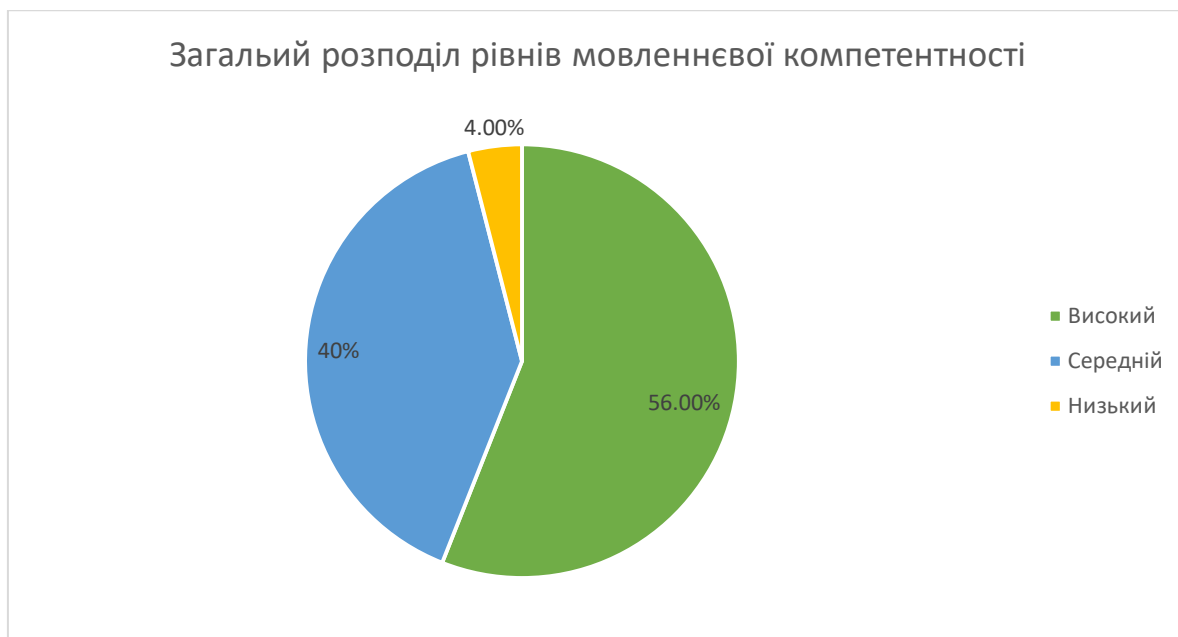
На початку дослідження ми визначили вихідний рівень сформованості мовленнєвої компетентності у дітей старшого дошкільного віку до регулярного впровадження мнемотехнічних засобів. Результати первинної діагностики свідчили про те, що значна частина дітей мала середній рівень розвитку мовлення.

Протягом трьох місяців під час освітніх взаємодій послідовно впроваджувались матеріали з вебресурсу «МнемоМайстерня». Педагоги систематично використовували авторські та готові мнемотаблиці, що дало змогу урізноманітнити навчальний матеріал, зробити його більш наочним та інтерактивним.

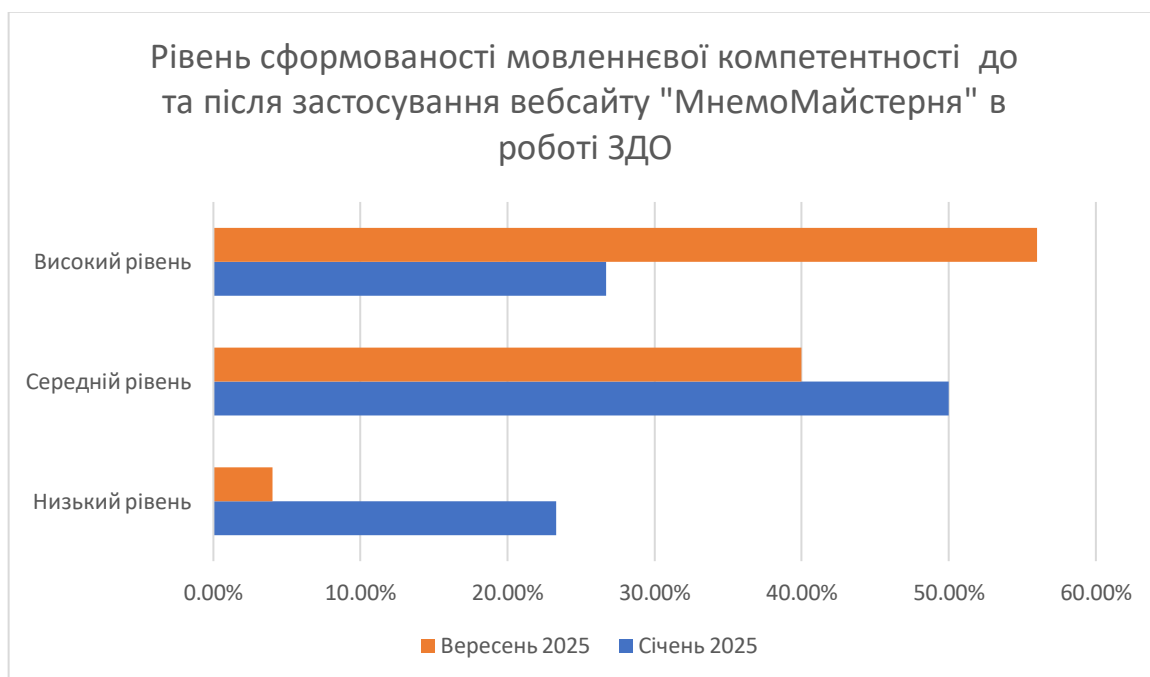
Після завершення роботи з мнемозасобами проведено повторне контрольне обстеження мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку за тими ж діагностиками Т.В. Яценко.

За методикою «Назви слова» діти показали ширшій словниковий запас, правильно та добирали слова за ознаками.

За методикою «Розкажи за картинкою» продемонстровано покращення логічності, структурованості та виразності мовлення, з'явилися самостійні поширені судження.

Отримані результати порівнювались з початковими показниками для виявлення динаміки змін у рівні мовленнєвої компетентності.

Результати повторної діагностики підтвердили ефективність використання розробленого нами сайту «МнемоМайстерня» у формуванні мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Позитивна динаміка в зростанні показників за всіма критеріями – емоційно-ціннісним, когнітивним та діяльнісним – свідчить про ефективність візуальних мнемозасобів. Систематичні вправи та інтерактивні матеріали сприяли покращенню зв'язного логічно-структурованого мовлення.

ВИСНОВКИ

У межах магістерського дослідження було вирішено комплекс завдань, спрямованих на теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку ефективності методичного інструментарію на формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки.

Відповідно до першого завдання дослідження нами було проаналізовано теоретичні й методичні засади формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки. Над вивченням проблем розвитку мовленнєвої компетентності дошкільників працювали відомі дослідники минулого та сучасності. Зокрема, А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, К. Л. Крутий, Т. О. Піроженко в своїх працях активно описують важливість застосування інноваційних методів розвитку мовленнєвої компетентності в дітей старшого дошкільного віку. У ході роботи теоретично проаналізовано наукові підходи до проблеми мовленнєвого розвитку дошкільників, сутності мовленнєвої компетентності та особливостей її формування в старшому дошкільному віці. Розкрито зміст, функції та особливості застосування мнемотехніки як сучасного засобу розвитку мовлення: фонетична складова, збагачення словникового запасу, формування граматичної правильності в висловлюваннях, комунікативна активність та мовленнєва творчість.

Відповідно до другого завдання дослідження нами було виявлено критерії, показники й схарактеризовано рівні сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку, що дало змогу об'єктивно оцінювати динаміку розвитку мовленнєвої компетентності дітей. Охарактеризовано рівні сформованості мовленнєвої компетентності – низький, середній, високий, відповідно до критеріїв: емоційно-ціннісне ставлення, сформованість знань та навички.

Розроблено та обґрунтовано методичний інструментарій формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобом мнемотехніки, що включає ряд вправ, ігор, мнемоланцюгів, мнемотаблиць. На

основі цих матеріалів розроблено вебсайт «МнемоМайстерня», який забезпечує доступ до візуальних матеріалів для роботи з дітьми.

Експериментальне дослідження проводилося на базі Войнихівського закладу дошкільної освіти «Струмочок» Лубенської міської ради Полтавської області впродовж січня – вересня 2025 року. У педагогічному експерименті взяли участь 15 дітей старшого дошкільного віку — від п'яти до шести років.

Для виявлення сформованості мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку нами було використано емпіричні методи: спостереження за мовленнєвою діяльністю дітей, проведення бесід, діагностичні методики «Назви слова» та «Розкажи за схемою». Результати діагностики засвідчили, що більше половини дітей мають середній рівень.

Порівняння результатів констатувального та підсумкового етапів діагностики засвідчило покращення всіх компонентів мовленнєвої компетентності дітей експериментальної групи. В січні більшість дітей мали середній рівень мовленнєвого розвитку, а після регулярного використання мнемотехніки та її системного впровадження в навчальний процес ЗДО, кількість дітей з високим рівнем мовленнєвого розвитку зросла.

Результати експериментальної роботи підтвердили ефективність застосування мнемотехніки та використання сайту.

Підсумовуючи, хочу зазначити, що розвиток мовленнєвої компетентності є важливою умовою формування комунікативної, пізнавальної та соціальної готовності дитини до навчання у школі.

Використання мнемотехніки у закладах дошкільної освіти робить навчальний процес більш цікавим, наочним і результативним. Завдяки мнемотехнічним прийомам діти охочіше висловлюються, краще запам'ятовують інформацію, розвивають мислення, уяву та мовлення.

Отже, запропонований методичний інструментарій сприяє формуванню мовленнєво компетентної, активної й творчої особистості дитини. Розроблений матеріал може бути використаний вихователями, логопедами та студентами спеціальності «Дошкільна освіта» у практичній діяльності.

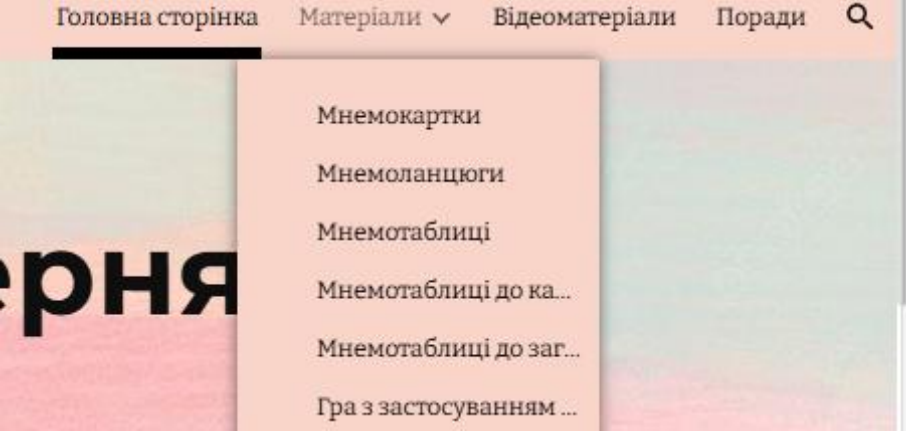
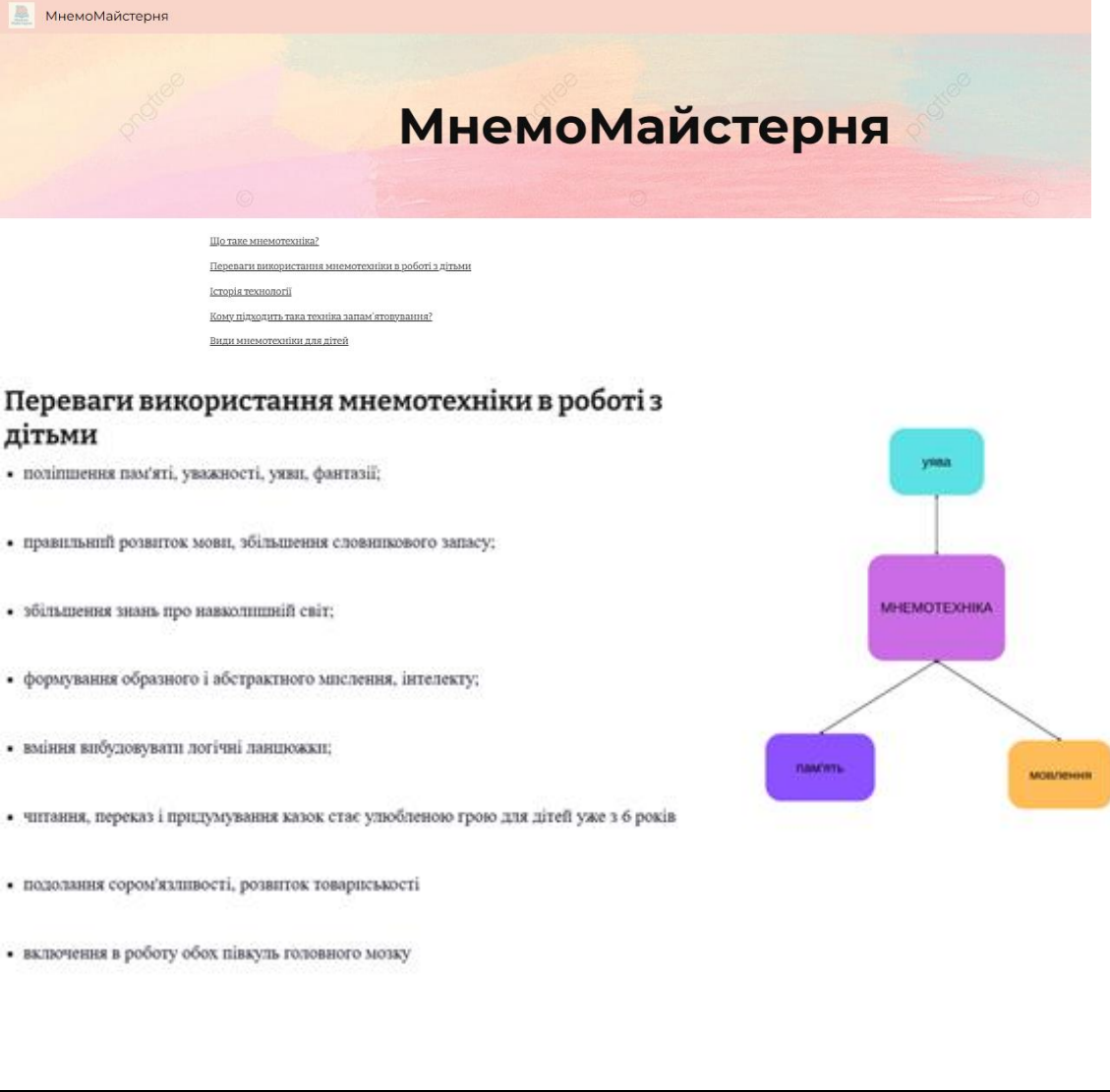
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

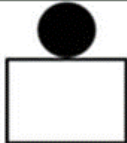
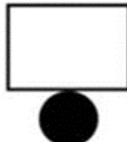
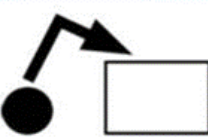
1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_red_aktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Барановська Г. О. Розвиток мовлення дітей молодшого дошкільного віку засобами мнемотехніки : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 016 «Логопедія» / наук. керівник І. В. Кучерак. - Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 95 с.
3. Бобровська Х. В., Самсонова О. О., Чорна Г. В. Методи і прийоми мнемотехніки як засіб розвитку мовлення дітей дошкільного віку // Інноваційна педагогіка. – 2022. – Вип. 53, т. 1. – С. 177–182.
4. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навчання дітей рідної мови : підручник / за ред. А. М. Богуш. – Київ : Вища шк., 2007. – 431 с.
5. Богуш А. Мовленнєвий розвиток дітей: сутність та шляхи реалізації / А. Богуш // Дошкільне виховання. – 2020. - № 6. - С.3-5.
6. Брушневська І. М. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення засобами ейдетики : 94 навч.метод. посіб. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2014. 104 с.
7. Гавриш Н. В. Розвиток мовлення та навчання дошкільнят рідної мови: мета і завдання // Дошкільне виховання. - 2003. - № 7. С. 12–14.
8. Гавриш Н., Богуш А. М. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. комплект / співавт. А. М. Богуш. – Київ : Генеза, 2013. – С. 159.
9. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проєкту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Бєленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертутіна [та ін.]; наук. ред. Г.В. Бєленька; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.

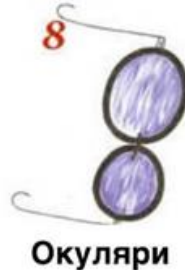
- 10.Древняк Л.П. Формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в процесі комунікативної діяльності // European Science. – 2023. – С. 124–131.
- 11.Крутій, К. Л. Формування граматичної правильності мовлення в дошкільників у контексті комунікативного розвитку: термінологічне поле. // Інноватика у вихованні. – 2018. – № 3. – С. – 28-35.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2018_3_6
- 12.Козак Л., Кравченко О. (2025). Формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами мнемотехніки. Інноватика у вихованні, 1(22), 50-58. <https://doi.org/10.35619/iiv.v1i22.691>
- 13.Котирєва, Д. В. Розвиток мовленнєвої активності старших дошкільників із дислалією засобами мнемотехніки. [Електронний ресурс] // Електронний репозитарій КДПУ. – 2024.
<https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/11226>
- 14.Куренкова А. Інноваційні технології мовленнєвого розвитку дітей з ЗНМ в роботі вчителя-логопеда // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2023. – С. 248–254.
15. Орищук О. В. Інноваційні технології розвитку зв'язного мовлення у дошкільників: мнемотехніка, кубики Рорі та таблиці Ткаченко як сучасні інструменти навчання [Електронний ресурс] // Всеосвіта. – 2024. –
<https://vseosvita.ua/library/naukovo-metodychna-robota-stattia-innovatsiini-tekhnohii-rozvytku-zviaznoho-movlennia-u-doshkilnykiv-mnemotekhnika-kubyky-rori-ta-tablytsi-tkachenko-889454.html>
16. Пашкова Н., Бутенко В. Використання засобів мнемотехніки для формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку [Електронний ресурс] // Репозитарій Сумського державного педагогічного університету. – 2023.
<https://repository.sspu.edu.ua/items/b06eb6fe-42c9-4e36-b9e9-6b42ce989ee0>

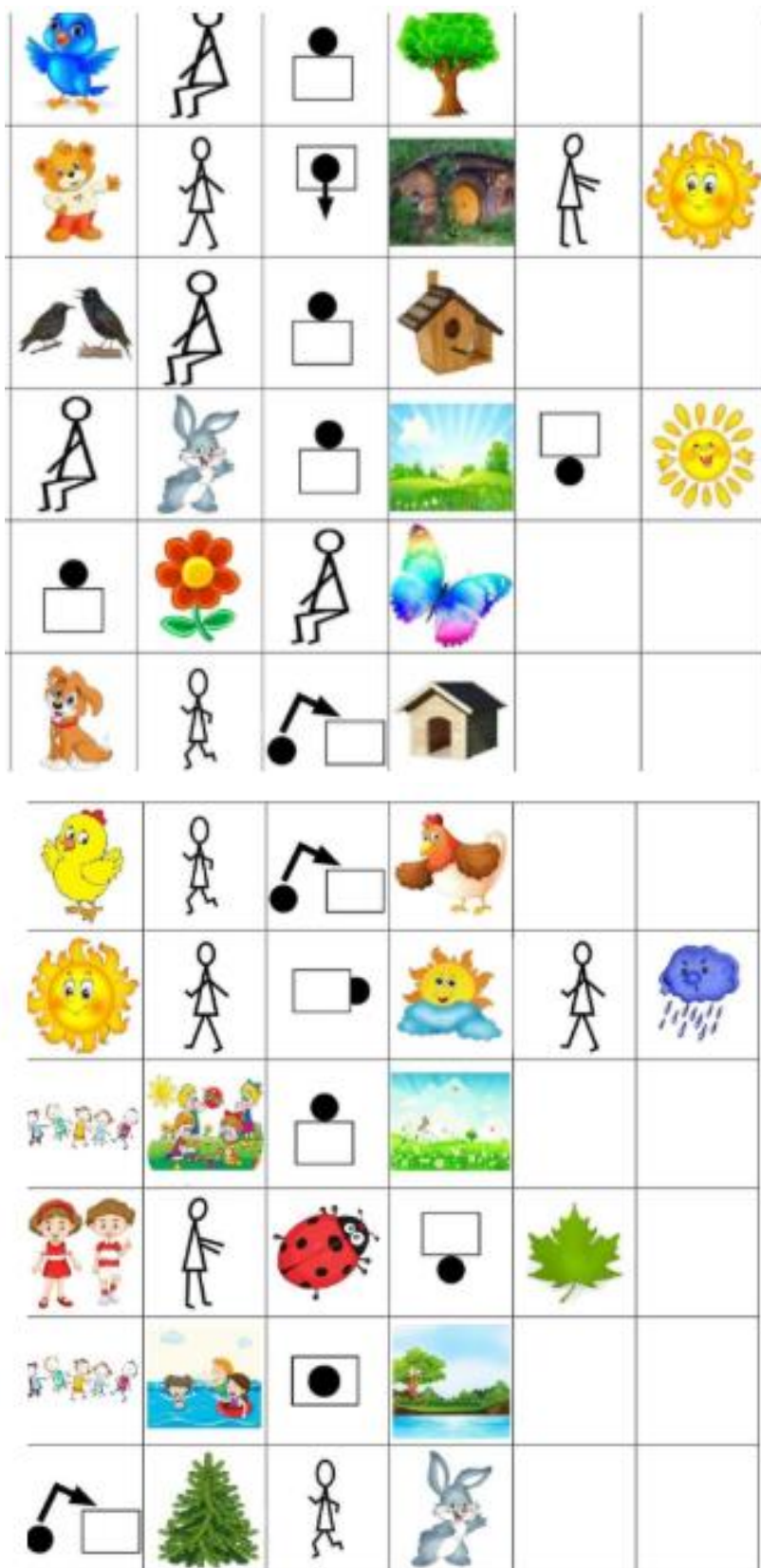
- 17.Савченко Т. І. Психологія мовленнєвого розвитку дошкільників. – Харків: Основа, 2014.
- 18.Сухомлинський, В. О. Сто порад учителям. – Київ: Радянська школа, 1988. – 310 с.
- 19.Тизьо, А. Проблеми формування основ мнемотехніки у сучасній початковій школі. Магістерський науковий вісник. – 2015. – Вип. 23. – С. 151–156.
- 20.Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори в 2-х томах / К.Д. Ушинський // – К. : Радянська школа, 1983. – Т.1. – 488 с.
- 21.Чепурний Г. А. Мнемотехніка: технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти : навчально-методичний посібник. – Тернопіль : Мандрівець, 2017. – 208 с.
- 22.Явєрова Ж. В. Мнемотехніка в роботі з дошкільниками: як запам'ятовування допомагає у розвитку мовлення [Електронний ресурс] // Всеосвіта. – 2025. <https://vseosvita.ua/library/mnemotekhnika-v-roboti-z-doshkilnykamy-iaak-zapamiatovuvannia-dopomahaie-u-rozvytku-movlennia-918851.html>
- 23.Яценко Т. В. Діагностика психічного розвитку дітей дошкільного віку : [навч.-метод. посібник]. – Кременчук, 2011. – 84 с.

ДОДАТКИ

Логотип	
Розділи	
Головна сторінка	 Переваги використання мнемотехніки в роботі з дітьми • поліпшення пам'яті, уважності, уяви, фантазії; • правильний розвиток мови, збільшення словникового запасу; • збільшення знань про навколишній світ; • формування образного і абстрактного мислення, інтелекту; • вміння вибудовувати логічні ланцюжки; • читання, переказ і придумування казок стає улюбленою грою для дітей уже з 6 років • подолання сором'язливості, розвиток товарищескості • включення в роботу обох півкуль головного мозку <pre> graph TD A[увага] --- B[МНЕМОТЕХНІКА] B --- C[пам'ять] B --- D[мовлення] </pre>

	В, у		Сидіти
	На		Ходити
	Під		Бігти
	За		Бачити, зустрічати
	До		Починати робити
	Із		Стрибати
			Летіти, опадати
			Стояти

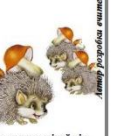
У нашого коточка У нашого коточка Вишивана сорочка, Із ремінчиком штанці, Вуса й носик в молоці.			Два півники Два півники, два півники Горак молотили, Дві курочки-чубарочки До ялина носили. Цап меле, цап меле, Коза насипає, А маленьке козенятко На скрилочку грає.		
 Горбчику, горбчику, Не ходи на дощик: Буде горло боліти, Буде лікар ходити, Не пускатимуть в садок До малесеньких діток.			 Мія надрали по губи, Зайчики замислись, Посовались за дуби, Розгубили всі гриби, Ветів заміняли – Зайчика зламали!		
Вірш «Годівнички», автор А. Камінчук Я ладнаю годівнички Для горбчика й синички, Для малого снігурця Крихт насиплю і пшоща. Првлітайте, друзі млі, Не лякайтесь заметлі!			Вірш «Сніжинки», автор А. Костецький Тоненькі сніжинки На мене сідають, Мене за ялинку Напевне вважають. Не знають сніжинки – Смішники тоненькі. Що я – не ялинка, А просто – Оленка!		
Вірш «Білий кіт», автор В. Бондаренко Котик вибіг за ворота, А на вулиці – зима! Білий спіг і білий котик І kota немов нема! Лиш на кінчику хвоста Видно плямку у ката.			Вірш «Ідуть дощі», автор М. Познанська Ідуть, і ідуть, і ідуть дощі. Стали чорними куці, І дерева чорні стали, Бо листочки всі опали. Тільки дуб стоїть у листі І калиновка в намісті.		

Мнемотаблиці з віршами (3-4 р.)

Вірш «Дитсадок – веселий дім», автор П. Король

			
Дитсадок – веселий дім, Тут робота є усім.	Тут майструють, Тут будують.	Лисові хвоста малюють, З пластиліну ліплять вову.	
			
Швидко шивуть нитка й голка,	А тому батька і маму, І сестричка і брати,	І бабусі, й діусі – Дитсадочок любить всі.	

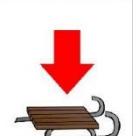
Вірш «Іжачок-хитрачок», автор П. Воронько

			
Іжачок-хитрачок Із голок та шпиготок	Поник собі піджачок.	І у тому піджачку	Він гуляє по садку.
			
Натикає на голки	Груші, яблука, сливки.	І до себе на обід	Він скликає цілий рід.

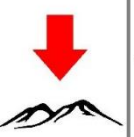
Вірш «Кленове листя», автор І. Бджолевич

			
Осінь, осінь... Лист жовтіє,	З неба часом дощик сіє.	Червоністе, золотісте Опадає з кленів листя.	Діти ті листки збирають.
			
У книжці їх закладають,	Наче човники, рікою	Їх пускають за водою.	З них плетуть вінки барвисті – Червоністі, золотісті.

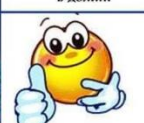
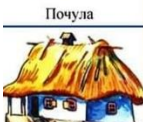
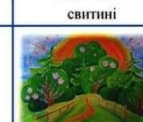
Вірш «Снігова баба», автор О. Пенсіна

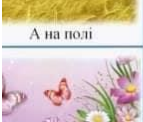
			
Сніжку бабу ми ліпим,	На санчата посадили.	Повези її гуляти,	А вона від нас – тікати.
			
Ми за нею скоком, скоком,	А вона все боком, боком,	За пось зачепилася,	З гірки покотилася.

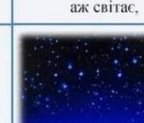
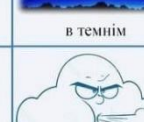
Вірш «Січень», автор Н. Забіла

			
З неба падають сніжинки	На дерева, на будинки,	На майдани, на садки,	На ялинки і дубки.
			
Закрутілися сніжинки,	Як веселі компаньйони,	І на землю тихо ліг,	Наче ковдра, білий сніг.

Мнемотаблиці з віршами (5-6 р.)

				
Зацвіла	в долині	червона	калина,	ніби засміялась
				
дівчина-дитина.	Любо, любо, стало	пташечка	зраділа	і защебетала.
				
Почула	дівчина	і в білій	світній	з біленької
				
хати	вийшла	погуляти	у гай	на долину

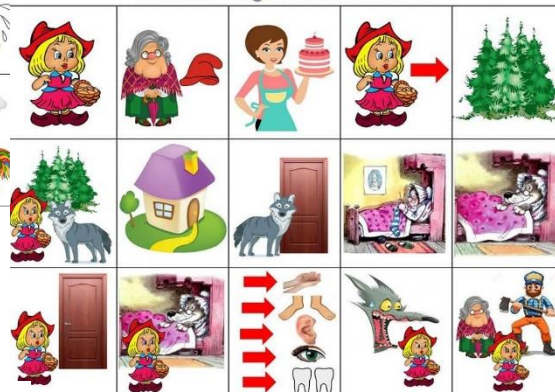
				
Встала	весна	чорну	землю	сонну
				
розбудила,	уквітчала її	рястом	барвінком	укрила.
				
А на полі	жайворонок,	соловейко	в гаї —	землю
				
убрану	весною,	вранці	зустрічає	

				
Дивлюся,	аж світає,	край	неба	палас,
				
соловейко,	в темнім	гаї	сонце	зустрічає.
				
Тихесенько	вітер	віс,	степи,	лани
				
сидю	між дереви	на з'їздомом	либи	за дачиски

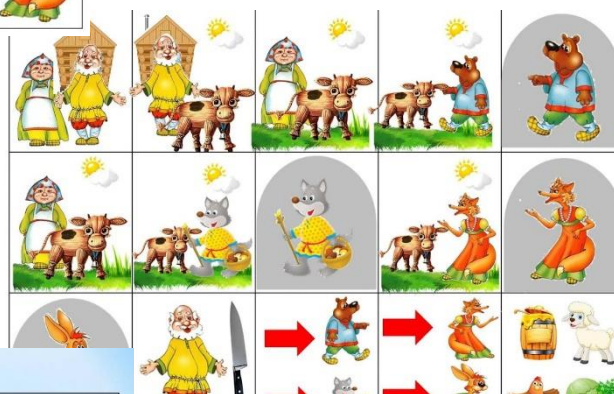
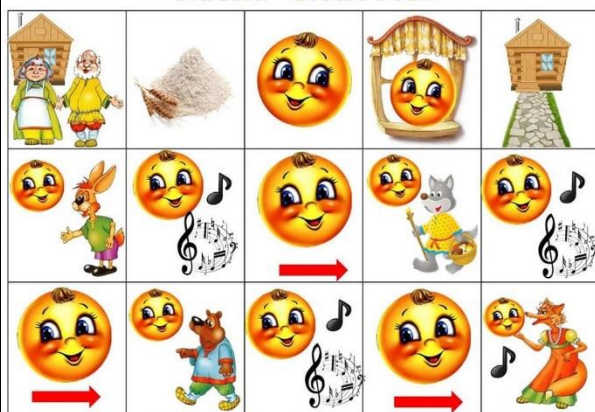
Казка «Котик і півник»

Казка «Червона шапочка»

Казка «Колобок»

Казка «Ріпка»

Загадки про тварин, птахів, комах

			Комар
Не довгий,	а голос	дзвінкий.	
			Випиши-згадай: Загай Олеся Іванівна
Не хвір,	не вгнот,	а біс, як сонця.	

Загадки про овочі, фрукти та ягоди

			Журавлина
Серед лісу	та боліт	поселився їхній рід.	
			Випиши-згадай: Загай Олеся Іванівна
Ягідка,	ліов горішню,	а на колір, як	
		калина.	

Загадки про одяг

			Піжамі
Зубки потишли,	умивсь	у ванні.	
			Випиши-згадай: Загай Олеся Іванівна
Спати будемо	вночі,	в улюблений ...	

Загадки про частини тіла

			Ноги
Ми на них стоїмо	і танцюємо,	ну а якщо їм	
			Випиши-згадай: Загай Олеся Іванівна
Нас вони бігом	підкажи,	як їх звать?	

Загадки про тварин, птахів, комах

			Лисиця
Я руда,	низького зросту,	хитра я і	
		вишнюхоста.	Випиши-згадай: Загай Олеся Іванівна
			
До курей я вельми	в них таке	м'ясо.	
ласа –	смішненьке		

Загадки про овочі, фрукти та ягоди

			Груша
Лампочка	вгорі висіла,	стала смачна,	
		пожовтіла.	Випиши-згадай: Загай Олеся Іванівна
			
Діти	лампочку зривали,	з аметистом	
		скупшували.	

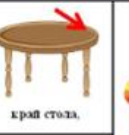
Загадки про одяг

			Пухля
Чорна	та не земля,	пухляста.	
			Випиши-згадай: Загай Олеся Іванівна
та не сніг,	гріє,	а не піч.	

Загадки про частини тіла

			Руки
Є в людях	дві сестриці,	дві сестриці	
		трудявини.	Випиши-згадай: Загай Олеся Іванівна
			
Хоч і мають	та легкі,	пеначе крила.	
сирасяню силу,			

Загадки про іграшки

			Дитя
Балерина закружляла	на підлозі	край стола,	
			
Притомилася, упала	і в коробку	спать лягла.	Випиши-згадай: Діти Олександра Іванюка

Загадки про предмети побуту, меблі

			Чашки
Щоб напій посмакувати,	спід пелі посуд	в руки взяти.	
			
Чай з малини	чи ромашки	наливаємо у ...	Випиши-згадай: Діти Олександра Іванюка

Загадки про транспорт

			Потяг
С труба, та то не вічка,	є віконце,	та не дім.	
			
Ще у нього	є колеса,	і по рейках хопить він.	Випиши-згадай: Діти Олександра Іванюка

Загадки про їжу

			Хліб
Він і чорний,	він і білий,	і завжди він загорілий.	
			
Як до столу	ми йдемо,	то без нього не їмо.	Випиши-згадай: Діти Олександра Іванюка

Дидактична гра "Тварини лісу"

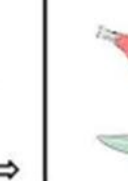
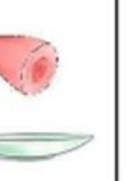
Мета: закріпити знання дітей про диких тварин, вміння через мнемосхеми знаходити ознаки, спосіб життя, харчування тварин; вчити складати речення та розповіді про тварин; розвивати зв'язне мовлення, увагу, мислення, пам'ять, дрібну моторику; виховувати у дітей любов до тварин.

Матеріали: 7 мнемодоріжок, 21 картинка із схематичним зображенням (мнемоквадрат).

Хід гри

Перед дітьми викладаються мнемодоріжки і картинки (мнемоквадрати). Педагог просить кожного гравця вибрати мнемодоріжку, яку Він буде складати. Діти розглядають зображення тварини в мнемодоріжці і називають її, підбирають потрібні картинки (мнемосхеми). і складають речення. Потім викладають вибрані картинки в мнемодоріжку з складають невелику розповідь про тварину. Той, хто швидше за всіх знаходить потрібні картки, першим починає розповідь.

			
ЗАСПЬ			

			
страх	любий	любий жодній	кучаючий

Поради	▪ Під час створення мнемотаблиці потрібно добирати відомі дітям картинки і підбирати асоціації, які вони добре розуміють. ▪ Обов'язково слід враховувати вік дитини та стан її мовлення. ▪ Схеми і таблиці мають бути кольоровими та яскравими. Як працювати з мнемотаблицею? Крок 1. Вихователь виразно читає вірш. Крок 2. Вихователь повідомляє, що цей вірш дитина буде вчити напам'ять. Потім ще раз читає вірш з опорою на мнемотаблицю. Крок 3. Дорослий задає питання за змістом вірша, допомагаючи дитині засвоїти основну думку. Крок 4. Уважне розглядання таблиці і розбір картинок, які на ній зображені, багаторазове проговорювання назв картинок. Крок 5. Вихователь виявляє, які слова незрозумілі дитині, пояснює їхнє значення в доступній дитині формі. Крок 6. Читання дорослим вірша, показ відповідної до тексту картинки. Повторити кілька разів. Крок 7. Вихователь читає окремо кожен рядок вірша. Дитина повторює її з опорою на мнемотаблицю. Крок 8. Дитина розповідає вірш з опорою на мнемотаблицю. Крок 9. Дитина розповідає вірш без опори на мнемотаблицю, пригадуючи послідовність картинок.
---------------	--